

FREDENSBORG
KOMMUNE

FREDENSBORG KOMMUNE

CENTER FOR SKOLE OG DAGTILBUD

FAGLIG DIALOGGUIDE VED TILSYNSBESØG

I DAGTILBUD 0-5 ÅR

2019

Observationsskema

Dagtilbud: Børneengens børnehave

Observation: Tirsdag den 22. oktober 2019, formiddag/frokosttid

Tilsynssamtale: Mandag den 28. oktober 2019

Tilstede: Tina Pedersen, daglig leder, Louise Jacobsen, pædagog og fagligt fyrtårn, Stella Grønbech Pedersen, pædagogisk assistent og MED-repræsentant

Pædagogisk konsulent: Lotte Mosbæk

Hvilke lærings-situationer, aktiviteter og leg iagttager konsulent i institutionen under tilsynet?

I denne base er der samling, hvor en voksen er i god kontakt med børnene. Hun skaber stilhed i gruppen ved hjælp af en tryllestav med glimmer i. Virker rigtig godt. De taler om deres skralde-projekt. Hun stiller børnene en del ja/nej spørgsmål, men skaber også mulighed for en udvidende dialog. Da hun mærker, at børnene bliver urolige og skal korrigeres en del, får hun noget bevægelse ind i samlingen, ved at "bamsen siger", at nu skal børnene vist op og hoppe lidt, dreje rundt m.m.

En anden voksen er i garderoben med nogle børn, der skal have sokker på, inden de skal med ud og ordne madvogne.

I denne base leger alle "jeg gik mig over sø og land". Her er grin og god stemning i legen. Den voksne annoncerer tydeligt, at nu skal vi snart spise og inden skal der vaskes hænder. Børnene kommer i mindre grupper ud på badeværelset. "Grupperne" bestemmes af, at "nu må alle dem med striber på tøjet gå på badeværelset". Et barn uden striber på tøjet rejser sig for at gå med ud, og den voksne undgår på fineste vis, at han "bliver forkert" ved hurtigt at sige, at dem med dinosaurer på sokkerne også må gå på badeværelset.

Efter håndvask bliver det lidt uorganiseret og nogle af børnene løber rundt mellem hinanden. Et par stykker støder ind i hinanden, og der er gråd, som de voksne må tage sig af. Et barn bliver spurgt, om hun vil hjælpe med at dække bord. Et par andre børn "råber", at de også vil hjælpe. Der er kun en mere, der skal være hjælper, og de andre får et "afslag", hvilket giver noget muggeri

hos et par af børnene. (Skal det evt. besluttes og være synligt via fotos på forhånd?)

Da de skal sætte sig ved bordene er der to børn hvis stole ikke er inde på stuen. De skal hentes ude i al-rummet, hvilket giver noget uro.

Den voksne ved bordet skærer tærten ud og lægger et stykke på børnenes tallerkner. Kan de evt. selv tage? De tager dog selv af bønner, pesto m.m. fra de små skåle. Ved bordene taler de om maden, de får og hvad de godt kan lide og hvad de ikke kan lide.

På et tidspunkt viser det sig, at der ikke er bestik nok på vognen og en voksen rejser sig for at gå ud og hente det der mangler, hvilket også giver lidt forstyrrelse.

Da alle sidder og spiser er der en hyggelig og rolig stemning med hyggesnak og en god udvidende dialog. De voksne følger børnenes emner.

I denne gruppe er de i gang med at spise frokost. De sidder ved to borde med voksne placeret ved hvert deres bord. Når børnene gerne vil have mere fra skålene tager de selv eller den voksne hjælper dem.

Der små-snakkes ved bordene. Både barn/voksen og barn/barn. Det er opmærksomme og nærværende voksne.

Et barn er blevet træt og får tilbudt at lægge sig med en bog på tæppet.

En voksen henter af flere omgange mere brød og smør i køkkenet, hvilket giver noget uro.

Det er tydeligt, at der er faste og kendte rutiner, da måltidet er ved at være slut og børnene begynder at tømme deres tallerkner i skraldespanden og sætte dem på rullevognen.

Efter at de har spist, er der afslapning på tæppet inden de skal på legepladsen. Der sættes lidt roligt musik på. En voksen "forsøger" at samle børnene på tæppet, mens en anden tørrer borde af m.m.

"Mellemmrummet" mellem spisning og afslapning er lidt rodet og der anvendes en del

undervisningstone. (Her skal lige nævnes, at der er tre børn på besøg fra andre grupper, og de er ikke bekendte med denne bases rutiner) Den voksne der "arrangerer" børnene på tæppet, er meget omsorgsfuld overfor børnene.

I denne base er de ved at spise. De spiser ved to borde med en voksen placeret ved hvert sit bord. Der småsnakkes med lave stemmer ved bordene og her er en virkelig rolig og hyggelig stemning. En voksen fortæller børnene, at om lidt skal de på legepladsen og hvad for noget tøj, de skal have på. De får en snak om hvilke slags tøj, de har i deres garderobe, og hvad de vil/skal have på. De taler også om, hvad de skal lave derude. Den voksne er meget opmærksom og er i en udvidende og nærværende dialog med børnene. Den anden voksne taler ved sit bord om, at nogle af børnene skal sove bagefter og hvilken type smiley, de skal give maden i dag. De taler også om en anden gang, hvor de gav en "sur smiley", for den dag kunne de ikke lide maden. God dialog. Også her ses de kendte og tydelige rutiner efter spisningen. Der høres meget få "forbud". De voksne siger i stedet: "X, det er bedre, at du lige går ud og begynder at tage dit overtøj på". Efter spisningen fordeler de voksne sig med en i garderoben og en på badeværelset. Det foregår alt sammen meget roligt og uden et højt støjniveau.

I denne base har alle fået overtøj på og sidder i garderoben og venter på, at de skal ud. De to voksne sidder der også. Børnene begynder at blive lidt utålmodige og der tysses en del på dem. Den ene voksne spørger, hvad børnene kan tænke sig at lave på legepladsen. Hun forsøger at få etableret nogle lege-aftaler, hvilket er en god ide, da det giver mulighed for at være på forkant med eventuelle konflikter om, hvem der vil lege med hvem. Skulle den ene voksne gå ud på legepladsen med de første børn, der er blevet klædt på og så tage imod de andre, mens den anden hjælper de sidste børn i garderoben? Der er en god og varm stemning i garderoben, selvom der anvendes en del undervisningstone.

Hvordan er det pædagogiske læringsmiljø tilrettelagt, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes

Se eksempler fra ovenstående.

forskellige forudsætninger?	
Hvordan oplever konsulenten atmosfæren og stemningen i institutionen generelt? (Konkrete eksempler)	Her opleves ingen "flagrende" børn eller voksne. Stemningen i institutionen er rolig og hyggelig. Der er en hyggelig stemning i baserne og omkring frokosten. Garderoberne er generelt ryddelige og har mange relevante opslag. Det er tydeligt, at der arbejdes med Guldlok og de tre bjørne + deres skralde-projekt.

Faglig dialogguide

1. Læreplanstema: Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den pædagogiske konsulent præsenterer sine observationer og på baggrund af disse har deltagerkredsen en faglig dialog om de to pædagogiske mål samt supplerende spørgsmål for læreplanstemaet *alsidig personlig udvikling*

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet *Alsidig personlig udvikling* skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to brede pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to brede pædagogiske mål er beskrevet nedenfor og suppleret med uddybende spørgsmål.

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

- Hvordan understøtter det pædagogiske personale, at barnet får tillid til egne potentialer?
- Hvordan guider det pædagogiske personale barnet i at håndtere svære følelser?

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

- Hvordan viser det pædagogiske personale interesse og omsorg for barnet?
- Hvordan understøtter det pædagogiske personale de børn der ikke er deltagende i fællesskabet?
- Hvordan kan man iagttage at der er balance mellem voksen- og børneinitierede aktiviteter?

Alsidig personlig udvikling, fortsat

Pointer fra den faglige dialog:

I børneengen kigges der meget på det enkelte barn og læringsmiljøet tilrettelægges derefter. Der er fokus på det enkelte barns nærmeste zone for udvikling, og herved understøtter personalet, at barnet får tillid til egne potentialer. Det drøftes til base-møder, hvilke positioner de voksne skal have i forhold til børnene. Der drøftes også hvilke børn der skal have støtte til at komme ind i en leg og hvilke roller de har brug for at have/få tildelt. (Legemanuskripter)

I rutinesituationer arbejdes der også med børnenes mod og kompetencer til at lære selv og blive selvhjulpne.

De voksne er meget opmærksomme på at hjælpe børnene med at sætte ord på følelser og handlinger, for herved at støtte børnene i at kende deres følelser og intentioner.

Ved overgang fra vuggestue til børnehave er der en voksen med, så det nye føles mere kendt for barnet, og det giver barnet ro og tryghed til at "finde sig selv" og placere sig i den nye gruppe.

Der tages udgangspunkt i ovenstående eksempler fra dialogen for at drøfte og vurdere institutionens praksis inden for læreplanstemaet. Der gives anbefalinger til det videre arbejde. Hvilken kategori institutionen placeres i, vurderes endeligt af konsulenten efter tilsynsbesøget.

Behov for ny/ændret praksis	
Tilpasning af praksis	
Eksemplarisk praksis	De voksnes opmærksomhed på det enkelte barn samt på barnets intentioner, giver gode muligheder for den alsidige personlige udvikling. Læringsmiljøerne understøtter også samspillet og tilknytningen både til de voksne, men også til de andre børn.

2. Læreplanstema: Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den pædagogiske konsulent præsenterer sine observationer og på baggrund af disse har deltagerkredsen en faglig dialog om de to pædagogiske mål samt supplerende spørgsmål for læreplanstemaet *Social udvikling*

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet *Social udvikling* skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to brede pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to brede pædagogiske mål er beskrevet nedenfor og suppleret med uddybende spørgsmål.

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

- Hvordan er det pædagogiske læringsmiljø organiseret så det pædagogiske personale er i stand til at opfange og imødekomme alle børn, når de har brug for trøst og omsorg?
- Hvordan ses at det pædagogiske personale er imødekommende og lydhør overfor børnene?
- Hvordan understøtter det pædagogiske personale relationen mellem børnene?
- Hvordan sikrer I, at alle børn er en del af et børnefællesskab?

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

- På hvilken måde er det pædagogiske personale til rådighed og tilbyder sin hjælp når barnet er usikker, bange eller ked af det?
- Hvordan er personalets sprog og handling tilpasset barnets udtryk, og viser personalets handling overfor barnet, at barnets perspektiv er forstået?
- På hvilken måde er personalets engagement og opmærksomhed rettet mod børnene snarere end mod kollegaerne?
- Taler personalet med børnene om deres oplevelser og ideer, og hvordan bærer samværet præg af interesse for børnene?
- Hvordan sikrer I at børn i udsatte positioner oplever sig som en betydningsfuld del af fællesskabet?

Social udvikling, fortsat

Pointer fra den faglige dialog:

I Børneengen anvendes "Fri for mobberi". Her laves også mange lege, hvor omdrejningspunktet er samarbejde og hvor man kommer tæt på hinanden, f.eks. massage-øvelser eller andet hvor de skal samarbejde. Her er der altid nøje overvejelser om, hvem der sættes sammen.

Legemanuskripter anvendes meget og det overvejes hvilke roller et barn skal have, så de andre børn kan se barnet i leg og så barnet kan gøres interessant for de andre.

Hvis de voksne kan se, at et barn har behov for (nye) legerelationer, indtager den voksne en position i legen, for at gøre barnet interessant for de andre børn.

Engagement og opmærksomhed rettet mod børnene søger man at sikre bl.a. ved at de voksnes positioner er planlagt på forhånd.

At der er kommet mere fokus på at undgå forstyrrelser/afbrydelser er også med til at sikre, at de voksne er imødekommende og lydhøre overfor børnene, og medvirkende til at støtte børnenes sociale udvikling.

De voksne har meget fokus på at være til rådighed for børnene med omsorg og hjælp. Bl.a. nævnes et nyt barn, der har haft det lidt svært ved opstart i institution. Der blev skabt mulighed for, at han nærmest kunne være den voksnes skygge, indtil han var tryk nok til at bevæge sig lidt væk fra den voksne/den sikre base.

De voksne søger altid at være lydhøre overfor børnenes ideer og hjælper dem med at føre ideerne ud i virkeligheden, så de oplever, at de er med til at yde indflydelse i det sociale fællesskab.

Der tages udgangspunkt i ovenstående eksempler i dialogen for at drøfte og vurdere institutionens praksis inden for læreplanstemaet. Der gives anbefalinger til det videre arbejde. Hvilken kategori institutionen placeres i, vurderes endeligt af konsulenten efter tilsynsbesøget.

Behov for ny/ændret praksis	
Tilpasning af praksis	
Eksemplarisk praksis	De voksnes lydhørhed og opmærksomhed på børnenes deltagelse i fællesskaber samt deres fokus på deres roller i legene, er med til at understøtte børnenes opbygning af relationer og herved den generelle sociale udvikling.

3. Læreplanstema: Kommunikation og sprog

Børns *kommunikation og sprog* tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den pædagogiske konsulent præsenterer sine observationer og deltagerkredsen har en faglig dialog om de pædagogiske mål for læreplanstemaet *kommunikation og sprog*

Pædagogiske mål for læreplanstemaet *Kommunikation og sprog* skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to brede pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to brede pædagogiske mål er beskrevet nedenfor og suppleret med uddybende spørgsmål:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

- Hvordan sætter det pædagogiske personale ord på egne handlinger og intentioner?
- På hvilken måde sætter det pædagogiske personale ord på barnets intentioner, følelser og handlinger?
- Hvordan understøtter det pædagogiske personale børnenes sproglige udvikling i hverdagens rutiner?

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

- Hvordan giver det pædagogiske læringsmiljø alle børn, herunder også børn i udsatte positioner, erfaringer med at kommunikere med de voksne og børnene i gruppen?
- Hvilke pædagogiske overvejelser er der i forbindelse med arbejdet med sprog-gaven, og hvad er næste skridt?

Kommunikation og sprog, fortsat

Pointer fra den faglige dialog:

Generelt fylder sprog og kommunikation meget i Børneengen, da her er mange forskellige nationaliteter og forskellige sproglige niveauer.

I Børneengen er der øje for om man *taler med* eller *taler til* børnene, og om der anvendes undervisningstone eller udvekslingstone. De voksne er særligt optagede af i hvilke situationer der anvendes undervisningstone og udvekslingstone. Det vurderes bl.a. ud fra, at ikke alle børn i institutionen har et højt niveau i deres danske sprog, og at de derfor har brug for konkrete handleanvisninger, der kan have karakter af undervisningstone.

Sproggaven danner grundlag for hvordan der arbejdes med sprog. På baggrund af evaluering af forløbene, arbejdes der nu med bogtitlerne i længere tid end tidligere. At nogle af bogtitlerne er fælles giver en tydelig effekt, når børnene flytter fra vuggestue til børnehaven, da de oplever og giver udtryk for glæde over at have et "fælles-sprog" med sig.

I Børneengen er der meget fokus på at italesætte omverdenen, og på hvordan kommunikationen kan understøttes. F.eks. til samling understøttes kommunikationen ved at anvende "dukke". Bagefter leger børnene så "historien" og fortæller selv via dukkerne, hvad de har "hørt".

De voksne er meget opmærksomme på, at de er børnenes rollemodeller i forhold til sprog og kommunikation.

Børn der ikke siger så meget eller har svært ved at få sin stemme igennem, bliver meget ofte "tildelt" mere tid og måske også trukket lidt frem i samlingerne. Der vurderes og justeres hele tiden, da det hurtigt kan ændre sig, hvem der har hvilke behov og i hvilke situationer, de skal understøttes. Dette gælder også, når der kommer nye børn ind i grupperne.

Der tages udgangspunkt i ovenstående eksempler i dialogen for at drøfte og vurdere institutionens praksis inden for læreplanstemaet. Der gives anbefalinger til det videre arbejde. Hvilken kategori institutionen placeres i, vurderes endeligt af konsulenten efter tilsynsbesøget.

Behov for ny/ændret praksis	
Tilpasning af praksis	
Eksemplarisk praksis	De voksnes forskelligartede pædagogiske tiltag bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden. Den sproglige udvikling og kommunikative strategier er genstand for stor opmærksomhed, også i rutinesituationer i Børneengen, hvilket understøtter læreplanstemaet kommunikation og sprog.

4. Læreplanstema: Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden samt følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Læringsmiljøet i dagtilbuddet skal give alle børn, herunder de børn, som har begrænsede erfaringer med krop, sanser og bevægelse, mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg, og det pædagogiske personale skal motivere børn til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Den pædagogiske konsulent præsenterer sine observationer og på baggrund af disse har deltagerkredsen en faglig dialog om de pædagogiske mål for læreplanstemaet *krop, sanser og bevægelse*.

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet *Krop, sanser og bevægelse* skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og de to brede pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to brede pædagogiske mål er beskrevet nedenfor og suppleret med uddybende spørgsmål:

1. **Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.**
  - I hvilken grad inviterer det pædagogiske læringsmiljø til forskellige udfoldelsesmuligheder?
  - Hvordan understøtter det pædagogiske personale at barnet erfarer glæde ved bevægelse, kreativitet og leg, herunder også børn i udsatte positioner?

Krop, sanser og bevægelse, fortsat

Pointer fra den faglige dialog:

Legepladsens indretning giver virkelig gode muligheder for at udforske motorikken og udfordre kroppen. (Som barnet, der fortalte, at det bedste i børnehaven var, at klatre på legehusenes tage ☺)

Der tænkes meget bevægelse ind i løbet af dagen, og børnene tilbydes meget ofte en mulighed for at komme ud.

Indenfor laves der tit motorikbaner, og ofte inddrages der ting, der normalt er forbudte, f.eks. at kravle hen over bordene. Det er en måde at få de børn med, der ikke bruger kroppen så meget.

Der bliver også arrangeret løbeture, hvor der løbes på stierne omkring Broengen – nogle gange sammen med de andre institutioner i området.

Der er også meget fokus på det sanselige via finger-maling, indsamling af forskellige naturmaterialer m.m.

I forbindelse med det sanselige er der også aktiviteter, hvor man skal røre ved hinanden, f.eks. i bager-sangen, hvor børnene skiftes til at være bager og til at være dejen, der skal æltes.

Der etableres også områder, hvor børnene f.eks. kan slappe af til stille musik. Ofte ligger de også lidt på tæppet og hører musik eller en historie, f.eks. efter at kommet ind fra legepladsen.

Stilhed søges ofte i sofaen i al-rummet. På alle stuer er der tænkt i "hjørner" hvor man kan fredes/søge fred.

Der har også været afholdt fælles klima-løb med de andre børnehuse i området. Det var et løb med forskellige poster. Bl.a. med spiselige ting fra naturen i området, der skulle smages på, ting fra naturen i området, der skulle føles på, indsamling af skrald m.m.

Der tages udgangspunkt i ovenstående eksempler i dialogen for at drøfte og vurdere institutionens praksis inden for læreplanstemaet. Der gives anbefalinger til det videre arbejde. Hvilken kategori institutionen placeres i, vurderes endeligt af konsulenten efter tilsynsbesøget.

Behov for ny/ændret praksis	
Tilpasning af praksis	
Eksemplarisk praksis	Det store fokus på at indtænke bevægelse og sanser både inde og ude, er med til at understøtte, at alle børn får erfaring med og glæde ved fysisk udfoldelse i en eller anden form.

5. Læreplanstema: Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Det pædagogiske personale skal via en legende tilgang introducere børn for natur, udeliv og science.

Læringsmiljøet skal tage afsæt i mulig læring og inddrage børnene som aktive medskabere af egen læring ved at stille åbne, nysgerrige spørgsmål til børnenes forståelse af sammenhænge i naturen og deres omverden.

Den pædagogiske konsulent præsenterer sine observationer og på baggrund af disse har deltagerkredsen en faglig dialog om de pædagogiske mål for læreplanstemaet *natur, udeliv og science*.

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet **Natur, udeliv og science** skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to brede pædagogiske mål er beskrevet nedenfor og suppleret med uddybende spørgsmål:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.**
  - Hvordan understøtter det pædagogiske personale barnets kendskab og interesse for naturen?
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.**
  - Hvordan anvender det pædagogiske personale natur-materialer fra legepladsen og udflugter til at foretage egne undersøgelser?

Børneengen anvender ofte Det Grønne Værksted, hvor der eksperimenteres meget. Her sylter de bl.a. og benytter noget af det spiselige på legepladsen, bl.a. æbletræer og nøddebuske.

Åen lige bagved benyttes meget til at fiske i + til at snakke om og lære om, hvad der er i vandet, og hvad der lever i området deromkring.

Der samles meget natur-materiale, der også anvendes til kreative ting.

Her er lavet insekt-hoteller og i forbindelse med et projekt om skraldekunst lærte børnene bl.a. en masse om lim og materialer. Hvad kan limes sammen med hvad og hvad vil ikke "hænge sammen"? Børnene følger med i formulningsspande og iagttager hvor hurtigt brød mugner m.m. Der plantes også blomster, hvis vækst følges nøje.

Den matematiske opmærksomhed understøttes bl.a. når børnene laver perleplade-mønstre efter mønstre, der ses på iPad'en. Her tælles og måles. ("Jeg mangler 4 gule perler, må jeg få dem af dig?")

Se desuden tidligere beskrivelse af Børnehusene Kokkedals klimaløb

Der tages udgangspunkt i ovenstående eksempler i dialogen for at drøfte og vurdere institutionens praksis inden for læreplanstemaet. Der gives anbefalinger til det videre arbejde. Hvilken kategori institutionen placeres i, vurderes endeligt af konsulenten efter tilsynsbesøget.

Behov for ny/ændret praksis	
Tilpasning af praksis	
Eksemplarisk praksis	Naturen og udelivet fylder meget i Børneengen, og de etablerede læringsmiljøer understøtter børnenes muligheder for at opleve og få kendskab til naturen. Der skabes muligheder for at undersøge naturen og natur-fænomener.

6. Læreplanstema: Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den pædagogiske konsulent præsenterer sine observationer og på baggrund af disse har deltagerkredsen en faglig dialog om de pædagogiske mål for læreplanstemaet *kultur, æstetik og fællesskab*

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet *Kultur, æstetik og fællesskab* skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to brede pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to brede pædagogiske mål er beskrevet nedenfor og suppleret med uddybende spørgsmål:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.**
  - Hvordan præsenterer det pædagogiske personale barnet for forskellige kulturer i relation til lokalsamfundet?
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.**
  - Hvordan introducerer det pædagogiske personale børnene, herunder også børn i udsatte positioner for en bred vifte af kunstarter og udtryksformer?

Kultur, æstetik og fællesskab, fortsat

Pointer fra den faglige dialog:

Der er mange traditioner i huset. Bl.a. Lucia-optog er en fast tradition. Op til jul laves der bl.a. lysdekorationer.

Der er mange kulturer i huset og der er stor interesse for de forskellige kulturer og de forskellige sprog. F.eks. når børnene til samling har mulighed for at synge eksempelvis "Lille Peter edderkop" på deres andet sprog.

Børneengen har kørt til Zoologisk Have og det prioriteres, at alle kommer med på den tur. Det understøtter fællesskabet og er en stor oplevelse for alle børnene.

Biblioteket anvendes meget og der deltages også i teater m.m.

I Børneengen tilstræber de voksne, at præsentere børnene for forskellige udtryksformer.

Der tages udgangspunkt i ovenstående eksempler i dialogen for at drøfte og vurdere institutionens praksis inden for læreplanstemaet. Der gives anbefalinger til det videre arbejde. Hvilken kategori institutionen placeres i, vurderes endeligt af konsulenten efter tilsynsbesøget.

Behov for ny/ændret praksis	
Tilpasning af praksis	Der arbejdes med temaet <i>kultur, æstetik og fællesskab</i> i Børneengen, men det virker som om det er præget af noget tilfældighed. Det kan anbefales, at planlægge nogle målrettede forløb, på baggrund af grundige didaktiske overvejelser, observationer af børnegruppen og de enkeltes relationer.
Eksemplarisk praksis	

7. Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

- Hvordan er der arbejdet med børnemiljøet i et børneperspektiv, og med børns oplevelser af børnemiljøet? (Kom med centrale og konkrete eksempler)

Pointer fra den faglige dialog:

I legen inddrages børneperspektivet meget. Børnene har medbestemmelse mht. legene der leges, hvilke roller de har + hvad der "puttes ind" i rollerne. Børneperspektivet fylder også meget i samlingerne.

Børneperspektivet ses også ved, at der dagligt gives feed-back til køkkenet i form af Smileyer.

Når der holdes gallafest, er børnene med til at bestemme menuen. Dette gøres via stemmesedler, hvor de 5 mest ønskede retter er på, og så kan der stemmes ud fra dem.

Under måltidet opleves også meget selv-bestemmelse.

Café-frugten om eftermiddagen er også arrangeret, så børnene kan komme og gå, når det passer dem og så de ikke behøver afbryde deres leg.

8. Samarbejde med forældre om børns læring

Dagtilbuddet skal have fokus på hvordan dagtilbud og forældre kan samarbejde om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem.

- Hvordan bidrager I til et samarbejde med forældrene som understøtter barnets trivsel og udvikling? (Kom med konkrete eksempler)

Pointer fra den faglige dialog:

I Børneengen anvendes *min læringshistorie*, som forældrene også opfordres til at bidrage til. Den anvendes også i trivselssamtalen med forældrene.

Der ligges meget tid og energi i etablering af forældrekontakt, hvor fokus er at forældrene skal føle sig set og føle sig trygge.

Der er meget fokus på at skabe relation til forældrene og indtænke forældrenes perspektiv og behov. F.eks. hvis en aflevering har været svær, så sendes der et billede til forældrene, når barnet igen er faldet til ro og i gang med en leg.

Hvis der opleves bekymringer, så tages der hurtigt kontakt til forældrene.

Medarbejderne er i den daglige dialog opmærksomme på at huske at spørge ind til f.eks. oplevelser, som forældrene eller barnet har fortalt om, da det er med til at etablere en god kontakt og kendskab til hinanden.

9. Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklassen

Dagtilbuddet skal tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø for de ældste børn i børnehaven, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen, og som dermed understøtter, at de kommende skolebørn er bedst muligt forberedt på at begynde i skole.

- Hvordan tilrettelægger I et pædagogisk læringsmiljø der skaber sammenhæng til børnehaveklassen?
- Hvordan inddrager og samarbejder I med forældre og skole/SFO om dette?

Pointer fra den faglige dialog:

Filur-materialet anvendes en gang om ugen med alle de 5-årige. Det er et fælles materiale, som der har været tradition for at anvende sammen med SFO'en, men det er endnu ikke aftalt, hvordan det samarbejde skal foregå i år.

Medarbejderne har for øje, at orienterer forældrene om, hvad der kræves af et kommende skolebarn og hvad forældrene kan gøre for at understøtte dette, f.eks. at hjælpe barnet med selv at huske hvilke ting der skal med hjem, Hvad for noget tøj skal jeg tage på, når vejret er sådan her?, at de ikke bærer barnets taske o. lign.

Der arbejdes også meget med udvidet dialogisk læsning i Sproggaven, ligesom der er stor opmærksomhed på, at børnene også ser skrift-sproget, f.eks. i form af navne i garderoben.

10. Etablering af en evalueringskultur i dagtilbuddet

Det pædagogiske personale og ledelsen skal løbende forholde sig reflektivt til hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

- Hvad gør I for at sikre en systematisk og løbende evaluering der bidrager til udviklende feedback?
- Hvordan sikrer I, at viden fra evalueringen anvendes til at justere det pædagogiske læringsmiljø?

Pointer fra den faglige dialog:

På tema-personalemøder evalueres der ud fra en fast metode, f.eks. evaluering af legemanuskripter. Via aktions-læring evalueres der også løbende. Evaluering skal tidsmæssigt lægges tæt på udførelsen af praksis, da man ellers glemmer vigtige pointer, men det opleves faktisk svært i dagligdagen.

Hvordan sikres det, at det man har fået øje på anvendes og justeres? Bl.a. ved at sikre at det kommer ud på de enkelte baser, så alle kan justere netop det som det passer til deres base og til at kigge på sig selv i læringsmiljøet. I grupperne er alle meget opmærksomme på, at hjælpe hinanden med at etablere en øvebane.

Der udtrykkes begejstring over den evalueringsmetode der anvendes (Den er fælles i området)

11. Opsamling, samlet vurdering og fremadrettet fokus

Opfølgning fra sidste tilsyn. Eksempler på hvordan der er arbejdet med det.

- Der har været mere tydelighed i planlægningen af temaer, hvilket også giver mere overblik, og derved er de fysiske læringsmiljøer blevet tydeligere. Bl.a. de store malerier og anden udsmykning, der f.eks. viser hvilken sproggave-titel der arbejdes med
- Der var en anbefaling om at tjekke hvorvidt de ophængte informationer og opslag bl.a. i garderoberne var relevante for forældrene eller om de blot skabte mere forvirring. Det er der nu ryddet op i, og de forskellige opslag er overskuelige og virker relevante for forældrene.
- Der er arbejdet på at refleksions-arbejdet er blevet mere systematiseret. Det er et arbejde der fortsat er i gang og bliver udviklet på løbende
- Der er arbejdet meget med legemanuskripter, hvilket har givet et skarpere fokus på forskellen på at være en del af en leg og på at være igangsætter af en leg. (Altså den voksnes rolle i leg)
- Arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan er igangværende, ligesom de faglige fyrtårnes rolle er ved at blive defineret

Daglig leders fremadrettede fokus og tiltag ift. pædagogisk praksis.

- Børneengen skal være med i et forsøg med en ph.d. studerende fra Danmarks Pædagogiske Universitet/Århus universitet. Fokus er leg og efterfølgende skal forskerens feed-back implementeres via en fælles øve-bane i huset
- Der skal etableres en større grad af fagligt samarbejde med de faglige fyrtårne og deres funktion skal tydeliggøres
- Der ønskes endnu mere fokus på science og hvad det begreb egentlig dækker over

Konsulentens opsamling og fremadrettet fokus, herunder kommentarer til selvregistreringsskema og den beskrevne observation

Selvregistreringsskema:

På spørgsmålet om hvorvidt legeplads-tilsynets bemærkninger er udbedret, er der svaret "Nej", da arbejdet er igangværende. Dog er potentielt farlige/påkrævede ting udbedret eller fjernet.

Der svares også "Nej" til hvorvidt Børneengen overholder kravene i bekendtgørelsen om legetøjsstandarder. Det skyldes, at der er usikkerhed om, hvorvidt det lidt ældre legetøj i institutionen overholder standarderne. Det er i øjeblikket ved at blive tjekket. Det nye legetøj der indkøbes overholder legetøjsstandarderne.

Et udvalgt læringsmiljø:

Inden tilsynssamtalen blev to børn inviteret til at fortælle mig om deres børnehave. De beskrev, at der var mange gode legesteder og det ene barn fortalte, at det bedste var at klatre oppe på taget. På mit (meget voksen-agtige) spørgsmål om det da ikke var farligt, fik jeg at vide, at det jo ikke var oppe på børnehavens tag, men på legehusets tag – og det var altså ikke spor farligt!

Det andet barn fortalte, at den bedste leg var, når X, X og X var hunde, og at hun var den der ejede dem. Så gik hun tur med dem og sagde "sit" - og det gjorde de så!

Begge børn var enige om, at det var sjovt at være i børnehaven, og at de havde mange at lege med.

Observationen:

I observationen nævnes det, at der kommer uro og uklarhed, da det ikke er besluttet på forhånd, hvem der er dagens hjælper til frokost. Vær opmærksom på, at få skabt tydelighed omkring dette. Sæt evt. billeder op af dagens hjælpere, for også at give de børn der ikke kan læse navne en mulighed for at være orienteret.

Tjek også madvognene grundigt når de hentes: er her alt hvad vi skal bruge, så vi er fri for at rejse os? Herved undgås afbrydelser og forstyrrelser, og den voksne har mulighed for at blive i den nærværende dialog med de omkringværende børn.

I en af baserne er der besøg af tre børn fra andre grupper. Jeg skriver, at den voksne "forsøger" at samle børnene på tæppet. Hun lykkes fint med at få dem samlet. Det foregår i øvrigt i en fin og rolig tone, men da det er børn, der ikke er vant til denne aktivitet, har de hurtigt rejst sig igen, fordi de er optaget af andre ting på denne stue. Selvom stemningen er hyggelig, er det tydeligt, at det giver en del uro, at hele tre børn er udefrakommende og ikke kender rytmer og rutiner i denne gruppe. Der kan være flere grunde til, at der er tre børn "på besøg" Er det fordi der er fravær blandt de voksne i huset eller er det for at understøtte lege-fællesskaber på tværs?

Hvis ikke dette arrangement er "af nød", skal man måske overveje, om tre "besøgende" på samme tid er i overkanten?

Fremadrettet:

Howdan kan der etableres en evalueringskultur der sikrer, at evalueringen foregår tidsmæssigt tæt på praksis, så der hurtigt kan justeres og så man ikke glemmer vigtige pointer til evalueringen?

Eksemplarisk praksis

Det vurderes, at institutionen har gjort en særlig indsats for at styrke arbejdet inden for dette pejlemærke. Institutionen har arbejdet strategisk med pejlemærket. Institutionen har arbejdet med en eller flere evalueringer af institutionens arbejde inden for pejlemærket og sat konkrete mål for det videre arbejde. Indsatsen har sat tydelige spor i praksis, som lederen og medarbejderen kan redegøre for. Det kan sandsynliggøres, hvilken forskel indsatserne og praksis har gjort for børnene. Derfor skal praksis vedligeholdes, og der arbejdes videre i samme spor. Den pædagogiske konsulent *kan* vælge at komme med en anbefaling, hvis det skønnes relevant.

Læreplanstema 1: Alsidig personlig udvikling

Læreplanstema 2: Social udvikling

Læreplanstema 3: Kommunikation og sprog

Læreplanstema 4: Krop, sanser og bevægelse

Læreplanstema 5: Natur, udeliv og science

Tilpasning af praksis

Det vurderes, at institutionen har gjort en særlig indsats som en del af det daglige pædagogiske arbejde, men det har endnu ikke sat tilstrækkelige og tydelige spor i praksis – det kan ikke sandsynliggøres, hvilken forskel indsatsen gør for børnene. Derfor er der behov for en tilpasning af praksis. Den pædagogiske konsulent *skal* komme med en anbefaling til, hvordan institutionen kan tilpasse praksis.

Læreplanstema 6: Kultur, æstetik og fællesskab (Se p. 19)

Behov for ny/ændret praksis

Det vurderes, at institutionen ikke har gjort nogen særlig indsats, eller konsulenten har observeret en uforsvarlig /uhensigtsmæssig pædagogisk praksis og er bekymret for børnenes trivsel i institutionen på baggrund heraf. Der er behov for at igangsætte en indsats til ændring af praksis. Vælges denne kategori, *skal* den pædagogiske konsulent give en anbefaling i forhold til ændret praksis inden for pejlemærket I det kommende år. Der skal særligt fokus på, at institutionen følger den anbefaling, der er givet af den pædagogiske konsulent, og der skal aftales en opfølgning.

18-11-2019

Dato og underskrift, daglig leder

19/11-19 *Sally Albrekt*

Dato og underskrift, pæd. konsulent